

Snažíme se cvičit jezevčíka - II. část - barvářské zkoušky (BZ)

Doba dovolených je pro majitele psa obdobím intenzivní přípravy na zkoušky lovecké upotřebitelnosti. Protože dlouhodobá statistika u jezevčíků hovoří jednoznačně o převaze barvářských zkoušek, bude tento druh zkoušek začátkem mého příspěvku.

Současné barvářské zkoušky obsahují tyto disciplíny:

1. Vodění na řemeni
2. Nahánění.
3. Práce psa na pobarvené stopě, nejméně 12 hodin staré.
4. Následování
5. Odložení.

První disciplína je nám již známá ze zkoušek vloh. Ale pozor, soulad se psem a reakce na povely musí být mnohem lepší. Nácviku vedení psa na řemeni je třeba věnovat určitý čas, psa vodit zejména v lese a zvykat jej na různé překážky, aby se neomotával okolo stromů a nesnažil se podlézat padlé kmeny. Tomu se snažíme pomoci různým působem. Pro začátek si utrheme proutek, na jehož konci necháme listy. Při každém zaběhnutí psa za strom jej pleskneme zepředu přes čenich a vodítkem jej vrátíme k noze. Vodítko musí být správné délky, aby nebylo ani krátké, ani moc dlouhé, to aby se psovi nezamotávalo mezi běhy. Plesknutí olistěnou větvičkou není vůbec bolestivé, ale na psy funguje. Později, již při pouhém ukázání větvičky, se pes vrací na správnou stranu a také se už nesnaží

táhnout. Někteří psi se při tomto výcviku, při spatření překážky, sami řadí tzv. "za paty". Při překonávání vodorovných překážek volíme při nácviku např. slovo "hop" a postupně ubíráme na hlasitosti. Do zkoušek se dostaneme už pouze na úroveň šeptání, které slyší jen pes a vůdce, pokud je to ještě třeba.

Odložení je disciplína, která se zkouší na zkouškách často jako první. V minulosti i v současné době bývá největším kamenem úrazu. Při výcviku je třeba mít neustále na paměti, že je to výhradně výcviková disciplína a že slovo tolerance ze strany vůdce vůbec nesmí zaznít. Podmínky odložení jsou ve zkušebním řádu, ale stručně je zde připomenou. Odložení se zkouší buď volně, nebo na plně rozvinutém barvářském řemeni, který pes nesmí natáhnout. Doba odložení je nejméně 5 minut.

Každý tuto disciplínu nacvičuje jinak, a každý bude mít na věc jiný názor. Začátečnickům popíši svůj způsob a předesílám, že při této metodě mi na zkouškách ani na soutěžích neodešel ani jeden pes a všichni dostali známku 4. Podle mne tato disciplína se psem uvázaným na barvářském řemeni není zrovna šťastná a nepoužívám ji. Už jen to, že pes by měl dostávat barvářský řemen, na kterém je speciální obojek, pouze pro účel dohledávky poraněné nebo zhaslé zvěře. Tento akt je spojen s jistou chtivostí a nedočkavostí psa a s touto disciplínou se to neslučuje.

Začínáme odkládat psa volně. Nejlépe se v přírodě cvičí, když už z domova ví, o co se bude jednat. Psa si srovnáme do polohy "daun" v leže, s hlavou na předních končetinách a se slovy "daun", několikrát zdůrazněnými, jej v této poloze přidržíme. Počáteční problémy musíme vydržet, pes to po několikáté začne chápat. Při prvních pokusech se snaží dostat z našich rukou, ale nesmíme povolit. Podotýkám, že se jedná o několikavteřinové odložení, vždy odměněné pamlskem. Postupně čas prodlužujeme a povolujeme tlak rukou, až psa necháme odloženého volně. Jsme však nablízku, připraveni okamžitě přiskočit, a psa opět srovnat do polohy "daun". Pokud pes vydrží, několik vteřin jej necháme a uvolníme jej. Tento cvik se snažíme cvičit maximálně 3-5 x denně.

Postupně přidáváme čas, ale jen po několika sekundách. Kdybychom přidávali příliš, měl by snahu se zvedat a odcházet. Psa máme neustále pod dohledem, i když od něj dále odcházíme. V přírodě je třeba postupovat tak, že pečlivě vybereme místo. Je třeba prohlédnout, aby tam nebyli mravenci, aby nebylo poblíž ochozů zvířete, vosích hnízd apod. V lese pečlivě odhrabeme jehličí a dlaněmi urovnáme hrabanku, kterou zbavíme různých kořenů, případně kamení. Pokud psa odkládáme do trávy, dlaněmi jí napřed umačkáme. Tato příprava je provedena za účelem prohlídky, urovnání a zejména zapachování místa pachem vůdce. Odhmuté jehličí spolu s listy vytvoří val, přes který pes odložený v poloze "daun" nevidí. Psa na toto místo odložíme s patřičným důrazem a za slovního doprovodu "daun". Odcházíme od něj tak, aby měl hlavu směrem od nás. Pečlivě si jej všímáme a v případě, že ji zvedne, vrátíme se a důrazně jej znovu odložíme. Postupně přidáváme čas. Počítáme dobu na příchod a odchod a také na to, že zkušební řád uvádí, že odložení trvá "nejméně 5 minut". Výcvik považujeme za ukončený, když pes vydrží 7-8 minut ležet v poloze "daun" několikrát za sebou v rozmezí několika dnů a to na různých místech. Je třeba dodržovat stejný rituál a zdůrazňuji, že tento výcvik je pro psa v podstatě trestem a proto jej nezneužíváme. Takto prováděná odložení si psi i po několika letech dobře pamatují. Samozřejmě je zvykání psa na přítomnost houbařů, případně korony v okolí a také fakt, že při zkoušce jeden rozhodčí odchází s námi, od odloženého psa, a druhý jej nedaleko hlídá (na posedu či opodál tak, aby na odloženého psa viděl). Ukončení cviku provádějte zásadně tak, že si pro psa přijdete, pohládíte ho a řeknete "volno". Nemělo by se stát, že by pes, kterého běžně odkládáte volně, byl v den zkoušek odložen na řemeni jen proto, že pán to nervově nevydržel. Také je třeba začít s výcvikem včas.

Další disciplínou je vlastně to nejdůležitější - práce psa na pobarvené stopě. Popíši výcvik psa pro práci na řemeni. K této práci je potřeba pro jezevčíka přiměřeně široký obojek, podšitý jemnou kůží či filcem a k němu přes obrtlík napevno připojený barvářský řemen, nejméně 5 metrů dlouhý. Tento řemen s obojkem je třeba psu dávat vždy, když jde na barvu. Pro začátek výcviku je nutné si zajistit vepřovou krev a "něco" na konec barvy

Začít se může např. vlečkou 50 kroků dlouhou. K této vlečce lze použít čerstvě

zabitého a vykřveného králíka, kterého necháme ležet na konci. Důležité je, aby pes byl naveden na dobře označený začátek "barvy". Po úspěšném dosledu psa pochválíme a odměníme pamlskem.

Barvy postupně prodlužujeme a snažíme se o to, abychom cvičili pokaždé jinde. Na konci barvy by měla ležet alespoň kůže. Několik dnů před zkouškou se snažíme zajistit kus srnčího, který dáme na konec barvy. Pes získá větší zájem a při vlastní zkoušce má větší motivaci. Dáme však pozor, aby se nesnažil srnčí načínat. Při nácvičku je důležité, aby pes dával přednost práci na staré barvě před čerstvými stopami živé zvěře. Na tyto zkoušky by správně měli jít starší a zkušenější psi, protože barva stará okolo 20 hodin je náročná. Praxe nás přesvědčuje o opaku, zkoušky absolvují většinou mladí psi, kteří dávají přednost čerstvým stopám živé zvěře před barvou. Potom je jejich známka z barvy přímo úměrná počtu křížujících stop živé zvěře a úspěšná práce na barvě je dána absencí živé zvěře v dané lokalitě.

Při kapání barvy je vhodné používat přecezenou krev v plastové lahvi s úzkým hrdlem. Do hrdla lahve vložíme několik větviček (vhodné jsou smrkové), kterými ucpeme hrdlo tak, aby krev rovnoměrně kapala. Po určité době (většinou polovině dráhy) krev přestává kapat, musíme to sledovat a úpravou větviček a tlakem na lahev

zajistit stejnou dávku krve. Kapeme jen po značených drahách, abychom měli stálou kontrolu práce psa. Kapat barvu by nám měli přátelé a lidé dobrého charakteru, abychom se nedivili, že pes pracuje najednou hůře, než jsme zvyklí. Rovněž se snažte, abyste se psem neprováděli praktickou dohledávkou dříve, než půjdete na zkoušky. Není to sice pravidlem, ale někteří psi potom po vepřové barvě odmítají chodit, nebo nepracují s patřičným zaujetím.

Předmět	Nejnižší známka pro cenu			Koeficient	Maximální počet bodů	Zámka za výkon	Počet bodů	Poznámka	
	I.	II.	III.						
1. Vodění na řemeni	3	2	2	4	16				
2. Odložení	3	2	1	4	16				
3. Práce na pobarvené stopě nejméně 12 hodin staré	3	2	1	10	40			☐ Obstál ☐ Neobstál	
4. Následování	3	2	1	7	28				
5. Nahánění	2	1	1	5	20			☐ Obstál ☐ Neobstál	
Nejnižší počet bodů pro cenu	100	75	50						
Maximální počet bodů					120 (+5)				
Celkový počet bodů									
Výsledná kvalifikace								cena	
Lovecká upotřebitelnost					☐ Obstál	☐ Neobstál			

Poznámka: Oznamovači a hlasiči se po úspěšném vypracování připočítává k získanému ocenění 1 - 5 bodů

Lesní zkoušky (LZ)

Jsou vlastně zkoušky vloh spojené s barvářskými zkouškami. Samozřejmě, že ve všech disciplínách musí pes předvést lepší práci než na ZV.

Slídění, je třeba provést tak, aby pes reagoval nejen na hlasité povely, ale zejména na posunky rukou, které jsou rozhodčími více ceněny. Při nácviu slídění je dobré hlasité povely provázet upažením ruky do žádaného směru, ale zároveň i my musíme tímto směrem vykročit. Pes nás zaregistruje a protože vidí, že pán jde jinam, vyrazí rovněž tímto směrem. Po určité době pískneme, ukážeme na druhou stranu a jdeme za rukou, kam ukazujeme. Pro lepší orientaci přirovnání: Vypadá to, jako bychom šněrovali velmi širokou silnici z jedné strany na druhou a pes 25-30 m před námi ji přebíhal 25-30 m do stran. Když máme psa takto naučeného, začneme vynechávat zvukové povely a pes si naše posunky již sám hlídá.

Jezevčíci mají velmi dobrou orientaci v prostoru, nelze však ze psa udělat stroj, zejména když ověřuje nějaké pachy, nebo narazí-li na stopu. Pokud je pes na stopě, nemusí vůdce poslechnout. Vůbec nejlepší je se zeptat před zkouškou rozhodčích, jak si oni slídění představují, zda psa držet nakrátko a zcela "pod flintou", nebo jestli chtějí vidět velmi prostorné slídění i za cenu, že pes hledá, jak sám potřebuje.

Ještě se vrátím k práci na barvě. Barva u lesních zkoušek je pro psa relativně lehčí, než na BZ a to z několika důvodů. Zvěř, která se v dané části honitby nachází, uniká již při kapání barvy. Je tedy stopa starší než barva, navíc zůstává stopní dráha rozhodčího, který barvu kape a jeho pomocníka, který snímá štítky. Rovněž je zde v některých případech i pro LZ příznivější stáří nakapané barvy. U

BZ běžně 18-20hodin, u LZ 3-4 hodiny. Limitní známky „2“ jsou u nosu a slídění. Zde jsou důvody, proč se na LZ moc nechodí.

Závěrem je třeba dodat, že tento článek je jen hrubým nástinem, který problematiku nácvičku psa na barvářské zkoušky zdaleka nevyčerpává, ale snaží se o to, aby ti, kdo začínají, věděli něco o tom, co je čeká. Dobré je před vlastním vedením psa navštívit zkoušky, abychom měli představu o tom, jak probíhají. Nejvhodnější způsob, jak dobře předvést psa, je denní kontakt se zkušeným cvičitelem, který již několik psů předvedl a který ví, jak různé problémy při výcvik řešit.

MVDr. Josef Jansa

(článek vyšel ve Zpravodaji KCHJ ČR č. 2 v roce 1993, přepis PaedDr. Blanka Chrzová. Musel být částečně redakčně upraven, protože některé věci, které platily před 17-ti lety dnes už ve zkušebních řádech nenajdeme, jiné jsou nové.)

Doplnění redakce (ing. Michaela Příbáňová):

Disciplína následování: Pes může absolvovat tuto disciplínu volně nebo na řemeni (při upoutání na řemen se ovšem snižuje známka automaticky o 1 stupeň). Pokud má již dobře nacvičeno vedení na řemeni, nečiní tato disciplína žádný problém. Rozdíl je, že jdeme pomaleji a většinou po nějaké pěšině nebo chodníčku. Disciplína se zkouší vždy před prací na barvě, proto je dobré jí tak i cvičit, pes si osvojí určité rituály (následování – nasazení barvářského řemene – práce na barvě). Nejprve zkusíme následování na řemeni, aby bylo možné psa korigovat, pokud by nás chtěl předbíhat nebo prohledat houštinu kolem které jdeme. Jakmile mu to půjde, můžeme řemen odepnout. Vůdce se psem udjou asi 50 kroků, oba se na 10-15 sekund zastaví (je úplně jedno, zda si pes při zastavení sedne nebo dokonce zadaunuje, nebo jen zůstane stát – vzhledem k tomu, že se pak má zase rozejít, považuji prosté zastavení za nejjednodušší. „Daun“ je sice efektní, ale proč si přidělovat komplikace kde to není nutné?) a společně pokračují dalších 50 kroků, oba se zastaví a vůdce (nebo pomocník) vystřelí. Pes musí zůstat klidný (tady už je lepší naučit psa, že jsme na konci disciplíny a že si má buď sednout nebo ještě lépe – lehnout, vzhledem k tomu, že po výstřelu nesmí nikam vyrazit, zaštěkat radostí – což je

složitě pro psa, který zažil lov v praxi apod..) Zpočátku je dobré nacvičovat ránu třeba bouchnutím nafouknutého papírového pytlíku nebo tlesknutím nad hlavou (zvednutí rukou při tom imituje snímání

zbraně z ramene... Jakmile si pes zvykne že se na konci děje něco hlučného, můžete zkusit vystřelit (doporučuji mít alespoň napoprvé i sebeklidnějšího psa na řemeni). Nemáte-li lovecký lístek, může Vám být na zkouškách přidělen střelec. Jsou dva možné způsoby, jak postupovat. Buďto jde střelec celou trasu vedle Vás, nebo jde dopředu cca 100 kroků a vystřelí v momentě kdy zastavíte v jeho úrovni. Oba způsoby mají svá úskalí (vedle Vás jdoucí člověk může psa mást, ke které noze se má vlastně přiřadit, před Vámi stojící člověk ukrytý částečně v porostu může vzbuzovat přílišnou pozornost psa a odvádět ho do jeho povinnosti následovat Vás přesně), je proto potřeba si to se psem před zkouškami vyzkoušet a vybrat to co Vám bude vyhovovat nejvíce.

Nahánění:

Litera zkušebního řádu říká, že „Při nahánění má pes přikázanou leč systematicky a ochotně prohledat, najít zalehlou zvěř a nahánět na střelce. Hlasité nahánění na stopě se zaznamenává do průkazu původu. Není-li pes v kontaktu se zvěří, má se dát k vůdci přivolat. Vyběhnutí psa k vůdci pro ověření není chybou, pokud se pes i s pobídkou vůdce vrátí zpět do leče.“

Pro nahánění (nebo spíše „hledání“, o které v této disciplíně jde především, protože pes ve skutečnosti nemusí v houštině žádnou zvěř nalézt a nahánět...) by měl mít jezevčák vrozené vlohy. Zkusíme to snadno – přijdeme k houštině a s povel „nažeň“ (není dobré používat povel „hledej“, protože ten se používá při slídění, kdy má pes pracovat plně pod vlivem vůdce) psa do ní vyšleme. Můžeme jít kousek s ním, než pochopí co od něj chceme. Správný jezevčák dá hned nos na zem a začne houštinu prohledávat. Ideální je, pokud narazí na zvěř a má možnost si jí prohnat. Příště půjde do houštiny s mnohem větším elánem.

Pokud pes nemá zpočátku chuť k hledání, nechce se vzdálit od vůdce příliš, je možné jej pustit do houštiny, kde jsme si jisti dobrým zazvěřením a buď zpočátku postupovat hluboko s ním, dokud na zvěř nenarazí, nebo s ním pustit zkušenějšího psa, aby se přidal. Je také možné dávat na různá místa do houštiny např. klec s kočkou, ale to už je příliš „umělý“ nácvik této disciplíny, která by měla být jezevčákům vrozená.

Lesní zkoušky teriérů a jezevčků

Předmět	Nejnižší známka pro cenu			Koefficient	Maximální počet bodů	Zámka za výkon	Počet bodů	Poznámka
	I.	II.	III.					
1. Nos	3	3	2	10	40			
2. Hlasitost - jezevčáci - teriéři	3 0	2 0	1 0	8	32			
3. Poslušnost	3	2	1	4	16			
4. Chování po výstřelu	3	2	1	3	12			
5. Vodění na řemeni	3	2	1	4	16			
6. Slídění	3	2	2	7	28			☐ Obstál ☐ Neobstál
7. Následování	3	2	1	7	28			
8. Práce na pobarvené stopě 1 - 4 hodin staré	3	2	1	10	40			☐ Obstál ☐ Neobstál
9. Odložení	3	2	1	4	16			
10. Nahánění	2	1	1	5	20			☐ Obstál ☐ Neobstál
Nejnižší počet bodů pro cenu	198	149	99					
Nejnižší počet bodů pro cenu (bez hlasitosti)	167	125	85					
Maximální počet bodů					248 (+5) 216 (+5)			
Celkový počet bodů								
Výsledná kvalifikace							cena	

Lovecká upotřebitelnost	☐ Obstál	☐ Neobstál
-------------------------	---------------------------------	-----------------------------------

Poznámka: Znamka z hlasitosti nemá vliv na zařazení do ceny u plemen teriérů, karelského medvědího psa, západosibiřské lajky, ruskoevropské lajky a dalmatina. Zvyšuje pouze bodové hodnocení Oznamovači a hlasiči se po úspěšném absolvování stopy připočítává k získanému ocenění ještě 1 - 5 bodů. Za práci volně bez řemenu se připočítávají po úspěšném vypracování stopy k získanému bodovému ocenění až 2 body.